

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrate po 20. vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krona, za četrt leta 2 kroni, katera naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celju.

S čim Slovenci „izzivamo“?

Zadnji čas pišejo nemški listi, povdarjajo na shodih nemški politiki, o naraščajočem izzivanju štajarskih Slovencev. To izzivanje pa je podobno krivdi jagnjeta, nad kojim se je volk raztogotil ter ga požrl, češ, da mu kali vodo, dasi je jagnje stalo niže ob potoku.

Pri krivičnikih ni treba krivici zagovornika, verjamejo jej ter jo odobrujejo iz prirojenega nagona. Tudi nemškemu kriku se verjame tja do Dunaja v vseh slojih in inštancah, kjer prevladuje škodoželjni nemški vpliv.

S čim smo zakrivali izzivanje, katerega nas naši nasprotniki dolže? To je stara bajka, ki se je že našim nemškim Celjanom posrečila pri tolovajskih napadih na Slovence in Čehe, češ, Slovenci so izzivali, nemška razburjenost je bila opravičena ter so morali po noči patrolirati „um jeden Slovenen zu züchtigen“. In na to razburjenost ni veroval morda le kak Pollanetz ali bivši čorbar Goltsch, zagovornikov je našla celo tam, kjer bi pričakovali, da se taki surovi čini iz stališča javne morale obsojajo.

Napadeni Slovenec, ki je prisiljen si braniti življenje, je — razbojnik, napadalec pa — uboga žrtev.

Kaj čuda, da se zdi Nemcem vsako nedolžno gibanje Slovencev, ki smo na Spodnjem Štajarskem v večini, izzivanje. Takih „izzivanj“ smo kar zaredoma zakrivali.

Slovenski Štajar, ki ima nad 90% slovenskega prebivalstva in kakšnih 10% umetnih Nemcev, naj bi dobil za svoje šole deželnega šolskega nadzornika, ki bi bil, če že ne slovenske narodnosti, pa vsaj našega jezika zmožen. Kakšna burja je začela stresati nemške šotore! Od Sotle čez Gradec in Dunaj tja preko črno-rumenih meja je zadonel klic: Slovenci izzivajo! Dunajski vladi so takoj nastavili svoje papirnate topove

na „življenje in smrt“, če bi spolnila Slovincem edno kulturnih potreb. Vladi pa je ljubše življenje v nemškem objemu nego poldrugi milijon Slovencev, ter je res tudi preklicala vsako misel ustreči slovenski želji in potrebi.

Ko se je nedavno sprožila zahteva po dvojezični gimnaziji v Ptuj, bilo je zopet izzivanje zopet je začelo rožljati nemško bojno orožje, pred čegar žvenketom se tudi to pot dunajska vlada skrči v običajni ježev klopčič za Slovence.

A mi le strmimo nad brezmejno nemško hinavščino ter se hrujemo nad skrčeno vlado, katera nam kaže le — igle.

Dočim Nemci kričijo: Prosta Nemčija od Belta do Adrije! Mi Nemci smo več nego ljudje, mi smo Germani, ki tirjamo nadvlado v Avstriji! ne upamo si Slovenci zahtevati niti Spodnje Štajarske zase, dasi smo tukaj v ogromni večini, med tem ko so Nemci v Avstriji v manjšini.

Kdo ima pri nas pravico in dolžnost se postaviti proti nesramni nemški gonji? Od katerih strani se kličejo politična društva. Kdor pa vé, kako malo se ozira na odločilnih mestih na naša politična društva, mora pripoznati, da ta ne preženejo jazbeca iz brloga. Umevno, saj naša politična društva navadno vodijo, možje, ki imajo gotovo dobro voljo in zmožnost, toda tistega vpliva ne morejo imeti, kakor n. pr. poslanci, ker le ti zamorejo vladi tudi zagroziti in svojo grožnjo izvesti in ker jim je prosta beseda.

Ko so štajarski Nemci uvedli bujskanje zoper imenovanje nadzornika za slovenske šole, niso poklicali političnih društev, nego namignili so svojim poslancem, in ti so prišli kakor eden moč.

Pri nas pa še menda nismo doživeli sreče, da bi videli dva ali tri naše poslance pri skupni akciji med narodom. Tu tiči zajec!

Nemški poslanci Štajarske niso vsi istega mišljenja, pripadajo raznim strankam in klubom, toda v tem, kakor v vsakem političnem vprašanju, so popolnoma složni.

Od druge strani se je zopet namignilo, protestujejo naj vsi slovenski župani. To bi bilo umestno in morda bi tudi kaj izdalo, toda baš v takih in podobnih stiskah vidimo kako nujna bi bila zveza slovenskih županov, katere — še nimamo.

Ničev je izgovor o prevladi liberalnih ali klerikalnih županov, vsaj v tej zadevi bi se gotovo nobeden ne pregrešil zoper svoja politična načela, kajti tukaj se gre za slovensko potrebo, za slovensko zahtevo proti nemškim spletkam.

Merodajni faktorji, ne pustite, da se izvajajo protesti in zahteve le na papirju našega časopisja, ne pustite, da se ljudska jeza le na tihoma „kuha“, to rodi le brezupneže v pravičnem boju!

Da se nam na vlado ni zanašati, o tem je naše ljudstvo že dovolj poučeno in prepričano, a sedaj pa bi rado že zvedelo, na koga se mu je zanašati. Zanašanje na samega sebe rodi sicer značaje in bojvnike, toda armada najboljših bojnikov brez generala je nezanealjiva.

Nek izrek uči: „Kdor gre v Rim iskat po božnost, v Benetke krepost, a v Avstrijo pravičnost, ta ostane — osel celo življenje“. Zadržje velja pač najbolj gledé nas Slovencev. A to nas vendar ne sme splašiti, da ne terjamo po merodajnih zastopnikih na merodajnih mestih vsaj toliko pravice zase, kakor nam je gre po zakonih.

Dokler nas Nemci črnijo, da „izzivamo“, je to za nas le pohvala, da se gibljemo, da se zavedamo svojih pravic ter jih tudi terjamo. Nemška pohvala o miroljubnosti Slovencev bi značila naše politično spanje. Tega pa nikar, ker spečim bi se nam zhalo zgoditi, kakor sicer nepremagljivemu — Holcfernemu.

LISTEK.

Vseučil. prof. dr. Gregor Krek.

(Ob njegovi šestdesetletnici spisal dr. Jos. Tominšek.)

Kdo ga ne pozna, učenega profesorja slovenskih jezikov na vseučilišču v Gradcu?

Rojen v priprosti kmetški hiši na Gorenjskem (l. 1840), se je popel po izredni vztrajnosti in nadarjenosti na stopinjo, do katere dospejo le izbrani duhovi. 25 let (od l. 1875) je že reden profesor na vseučilišču, kjer deluje od l. 1866; vrhutega je član vseh za raziskavanje slovenskih jezikov važnejših zavodov in društev.

Koliko let je teklo mimo njega, burnih let, odločilnih za razvoj človeštva sploh in slovanstva posebej! Kaj se je vse godilo in zgodilo v teh letih po širnem svetu, v njega ožji domovini, v njegovi okolici, v njegovem delokrogu; koliko bojov v zunanjem svetu in v vedi, koliko zmag in porazov z mečem, jezikom in peresom! Gotovo ga navdaja neka svečanostna resnost, ako se ozre nazaj v preteklost; vzbujajo se v njem lepi, prijetni spomini in mu vlivajo blaženost v srce, vstajajo pa tudi temne senice; ali

dočim jih je prej spremljala mrkla otožnost, zasveti se zdaj proti njim le odsev jasne luči heroizma, s katerim se je naposled pregnala njih tema. Et meminisse iuvat!

Zanimivo bi bilo slediti toku časa, v katerem je stal slavljeneč kot živ faktor, in zasledovati tu njegov vpliv; zanimivo njegovo znanstveno in sploh slovstveno delovanje — meni, njegovemu učenec, bi bilo zadnje posebno hvalen predmet — ali vse to spada v povestnico in slovstveno zgodovino slovensko.

Sicer je prof. Krek med Slovenci tako znan (posebno iz „Kresa“) kakor malokateri izmed naših — redkih — učenjakov. Vročine misli njegovih del prevevajo ves današnji pouk slovensčine v srednjih šolah; saj je dr. Sket, čegar čitanke se tu izključno rabijo, Krekov učenec. Pa tudi drugače se obdelovatelji raznih v slaviško spadajočih vprašanj mnogokrat zatekajo k njemu izrecno ali dejstveno.

Tu pa se pečajmo na kratko z učenim slavljencem kot človekom.

Ko sem odhajal po dovršenih gimnazijskih študijah na graško univerzo z velikimi nadami

pa z malo mošnjo in velikim strahom, ko sem sedel v tretjem razredu poštnega vlaka se oddaljeval bolj in bolj od domačih krajev in se me je polajčala otožnost in moreča skrb, tolažil me je pogled v bilježnico, kamor sem si bil zapisal edini mi znan naslov v Gradcu: Villefortgasse Nr. 11. Teh ulic pojdem najprej iskat, tam stanuje prof. Krek, ki skrbi, kakor se mi je reklo, za slovenske dijake očetevsko, tako sem govoril na tistem, in nada se je vzdignila nad skrb.

Nisem se varal, niso se varali drugi dijaki. — Prihajali so leto za letom novi prosilci pred njega, na vsak izprazen prostor stopila sta po dva nova bednika, vsi so trkali pri prof. Kreku na vrata, in vsi so bili sprejeti z isto prijaznostjo, našli so odprto srce, odprte roke.

Iskali so seveda v prvi vrsti gnotne podpore — znana je beda slovenskega dijaštva. In uprav tu je zastavil prof. Krek vse svoje sile, da bi preskrbel potrebnih sredstev. Postal je oče „Podporne zaloge slovenskih vseučiliščnikov v Gradcu“, za katero je deloval skozi desetletja tako neumorno in požrtvovalno, da je bilo mogoče dajati mnogoštevilnim dijakom prav izdatne podpore; nabrala pa se je i lepa glavica. Za to zalogo je prof. Krek živel in gorel, oskrboval je

Slovaki.

I.

Pod tem naslovom je opisal mlad slovaški rodoljub v na Dunaju izhajajočem listu „Slav. Echo“ življenje in boje naših slovanskih bratov na Ogrskem. Ker je naša dolžnost, seznanjati Slovence z našimi slovanskimi brati, katerih usoda je v marsičem slična naši, priobčujemo v naslednjih vrsticah posnetek imenovanega članka.

Slovaki so izmed najmanjših slovanskih plemen in pripadajo češko-slovanskemu narodu. Navadno se prištevajo Slovakom le na zgornjem Ogrskem stanujoči Slovani; razprostirajo pa se še tudi po južnem Moravskem. Ozemlje, v katerem so skoro izključno naseljeni, se deli na 15 županij, izmed katerih prebivajo v 4 (Liptov, Trenčin, Orava, Sohl) skoro izključno, v 9 (Turec, Barš, Neutra, Hont, Gemer, Zips, Sáriš, Zemplin in Abony) v veliki večini in v 2 županijah (Požun in Novigrad) v veliki manjšini. Razven tega so naseljeni Slovaki na mnogih več ali manj velikih jezikovnih otokih in naselbinah po vsem Ogrskem, tako n. pr. je Budimpešta na severovzhodu obkoljena od slovaške zemlje, dočim stanujejo na jugozahodu Nemci. Velika mesta Békés-Csaba, Szarvas, Tót-Komlos v komitatu Békés, Nagylak v županiji Csanader, Petrovec v županiji Bacska so povsem slovaška itd. Tudi dve naselbini Nemcev sta v Slovaki; nemški rudokopi v Šemnici, Kremnici in Novem Sohlu ter tako imenovani Krikehayci ob mejah županij Neutra, Barš in Turec, približno 21.000 duš, nadalje Saksonci v Zipsu približno 42.000 duš.

Slovakov je na Ogrskem okoli 2½ milijona; mažarska državna statistika jih seveda šteje samo 1.910.270. Toda temu se ni čuditi, saj Mažari hočejo povsod število inorodnih kolikor mogoče znižati in svojo zvišati. V Slovaki so cele vasi, kjer stanujejo plemenitaši, takozvani „Zemani“. Štejejo nekaj tisoč, a so tako propadli, da se ne razločujejo od drugega prebivalstva ko po plemenitaškem imenu; navadno ne znajo mažarski, prištevajo jih pa vključ temu k Mažarom. Vsi uradniki, sploh vse, kar je od države odvisno, in vsi, ki razumejo mažarski in se ne priznavajo izrecno kot nemažare, pripadajo k mažarski narodnosti itd.

Slovak je srednje postave, začet, krepak in silno vztrajen ter ljubi svojo domovino močno. Loncevezci, ki brodiijo po celem svetu, vračajo se domov, brž ko jim je mogoče, Slovak v Ameriki še dolgo let ne more na svojo domovino pozabiti.

Živež je v raznih krajih različen, ponajveč zelje in krompir. Vina in piva ne pije Slovak mnogo, pač pa žganje. Nižje plemstvo ima izključne pravice izdelovati in prodajati žganje; plemiči in Židje so najhujši nasprotniki zmernosti. Nabajajo se slovaške vasi brez šole in cerkve, ni jih pa, kjer bi ne bilo žganjetoca. Mnogo se jih tudi zaobljubi, da ne bodo edno, ali dve leti pili, toda to malo pomaga.

Sam upravne posle, se oglašal pisмено in ustmeno pri rodoljubnih in radodarnih rojaki in s svojo vplivno osebnostjo dobival podpore od takih strani, kamor bi drugače ne segal glas o potrebah dijakov. — Najlepši zgled pa je bil sam; poleg ustanovnine je daroval vsako leto razmerno jako visoko svoto. ... V sled nepremišljenosti nekih dijakov so nastale sicer pred nekaj leti napete razmere, ki so mu grenile njega plodonosno delo in pokopale precejšen del njegovega truda. Globoka žalost ga je navdajala vsled tega. Ali, dasi je bil užaljen, zmagalo je v njem dobro srce in navdušenost za dobro stvar: ustanovil je z nova na drugi podlagi podporno zalogo, katera se je v teku treh let povzdignila tako, da je dala lanske šolske leto 37 dijakom 1815 goldinarjev podpore.

Ali ta podpora zaloga ni edino torišče, kjer se kaže njegova radodarna roka, ampak ni ga dobrotelnega slovenskega zavoda, dobrotelnega namena, pri katerem bi se ne oglasil prof. Krek z najvišjimi prispevki. Tak patrijotizem je vreden občudovanja!

Vse to se je vršilo in se vrši na tihem brez reklame. Ali naj bo prepričan, da mu bodo

Najbolj ljubi Slovak svoje narodne običaje in pa petje. Napevi so večinoma otožni, pa tudi veseli.

Po veri jih pripada ¾ katoliški cerkvi, ¼ protestantom (augsburskemu in drugim vero izpovedanjem). Verstvo je prav veliko, vpliv duhovnikov zavoljo tega velikanski.

Začetki slovaškega slovstva segajo do 9. stoletja, ko sta sv. Ciril in Metod razširjala med njimi krščanstvo. Ko je pa pozneje prevladala latinščina v cerkvi, izmrla je slovstvo skoro do cela, dokler se ni vnovič poživelo vsled naselitve Husitev v 15. stol. in pozneje po bitki na Beli gori (1620), ko je mnogo Čehov na Ogrsko zbežalo in se med Slovaki naselilo. Češki jezik je postal književni jezik in se kot tak vzdržal do 18. stol. Tačas pa se je po vplivu katoličanov pričelo gibanje za samostalni književni jezik. Vzrok temu je bilo nasprotstvo katoliških duhovnikov do jezika čeških razkolnikov in pa povod mažarskega narodnega ponosa in samozavesti.

Katoliški župnik Ant. Bernolák (1788-1791) je prvi poskusil spisati slovaško slovnico. Vnel se je bud boj med pristaši novega književnega jezika in med staro šolo. Toda še le z Ljudevitom Šturjom (1845) se je dobojeval v prid nove struje. Toda niti Bernolákova niti Sturova dela niso zadostovala filološkim zahtevam in tako sta se lotila Hodža in Martin Hattala (1850) nove slovnice, katero sta spisala na lingvistični podlagi, ki se je do danes ohranila in katere se poslužujejo tudi slovaški pisatelji in razumniki.

Med mnogimi narečji služi kot književni jezik tako imenovana srednja slovaščina, katero govore ponajveč v prvih štirih gori navedenih županijah.

Ogrska slovaščina se ne razlikuje mnogo od češčine. Zlasti nima slovaščina češkega „r“, namesto katerega govorijo navadno „r“.

Celjske in štajarske novice.

(Osebnostna vest.) Avskultant dr. Friderik Fehleisen pri celjskem okrožnem sodišču, je imenovan sodnim pristavom za Slov. Bistrico. Med celjskimi Nemci si je stekel ob prihodu Čehov popolno priznanje.

(Železna trgovina „Merkurja“ v Celju.) Prostori za železno trgovino „Merkurja“ v Celju se že pridno pripravljajo. Podrli so se vsi srednji zidovi v hiši „Zveze slovenskih posojilnic“ v Graški ulici št. 12, ter se sedaj predeluje za prostorno prodajalno in pripravna skladišča. „Zveza posojilnic“ kupila je pa tudi sosednjo hišo, prej last Ant. Dimetza v Kovaški ulici št. 4, ker se bo tudi ista rabila za trgovino. Vidi se, da bo ta trgovina imela tako priprave in lepe, praktično urejene prostore, kakršnih ni daleč nikjer najti. — Delo bo večinoma končano do konca marca. Tudi blago je večinoma že naročeno, tako, da je upati, da bo prve dni aprila se trgovina mogla izročiti prometu.

oni, ki so in bodo uživali njegovo dobroto, ohranili v svojih srcih trajen hvaležen spomin.

Pri njem se učimo pravega idealizma!

Živeč v tujini ljubi goreče svojo domovino, posebno kraje, v katerih je preživel svoja mlada leta, kraje, ki so ga navdušili k pesnim. In to ljubezen je vcepil tudi svojim otrokom. ... Na vsakega rojaka ga veže notranja vez; zato — prav značilno — ne naslavlja svojih pisem s konvencionalnimi „cenjeni, blagorodni gospod“, ampak z „mil rojak!“ To zveni drugače!

Skratka, on je vzor rodoljuba in mladino ljuba! Svoje ideale pa zastopa tudi z vso energijo. Na prvi pogled vidimo, da je to mož, ki svojo voljo tudi izvede, da se ne ustraši nobenih zaprek. Odločnost se kaže v vsaki njegovi kretnji; on je najmarkantnejša oseba na graškem vsučilišču.

To zadostuje! V slovesnem trenutku ko se 10. t. m. zbore okoli njega bližnji častilci, pridruži se njih slavospevu tudi hvalečna Slovenija, ponosna na svojega sina, kliče mu: „Bog ohrani še mnoga leta slavnega učenjaka, skrbnega očeta slovenskih dijakov!“

(Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj) zborovalo je v nedeljo, dne 4. t. m. v navadnih prostorih v Celju. Vključ neugodnemu vremenu sešlo se je precejšnje število zavednega učiteljstva; celo cenjena gostinja iz konjskega okraja gđc. Tika Vidmajer, počastila je zborovanje. Ves čas je zborovanju prisostvoval tudi novi g. o. kr. okr. nadzornik J. Supanek, s tem kazoč, da živo simpatizuje z vsem stremljenjem učiteljstva. Vrlo! Predsednik A. Gradčnik v svojem pozdravu posebno poudarja: „Bodimo stvarni, pustimo vse osebnosti in če se gre za naš interes — naj si bo v duševnem ali gmočnem oziru — bodimo solidarni ne le med seboj, ampak tudi s sodelavci drugih narodov! — O mnogičem se je potem razgovarjalo ter iz živega povsem stvarnega debatovanja uvidelo se je, da učiteljstvo v območju našega društva kaj dobro ume zaščito svojo pa tudi čas, v katerem živi in deluje. Posebno se je naglašala nujnost te neje združitve spodnještajarskega učiteljstva, oz. učit. društev. V tem oziru stavljal bode pri prihodnjem zborovanju konkretne predloge tovariš Fr. Kranjc. Isto tako bode tačas tovariš Eksel razpravljal o tem, kaj ukreniti, da bi bile počitnice povsod pri nas enakočasne. — Prihodnje zborovanje dne 1. aprila t. l.

(Šola in dom.) Opozorjamo naše cenjene čitatelje na današnji članek „Šola in dom“, ki je zajet iz resničnih dogodkov iz našega naroda. Pisatelj tega članka živi med narodom, opazuje njegove vrline, in napake ter se trudi nam podati ogledalo našega početja. Poglejmo torej v to ogledalo in spoznavajmo samega sebe, saj je spoznanje začetek poplavljanja.

(Zborovanje) Pretečeno nedeljo, dne 4. t. m. se je vršilo IV. redno občno zborovanje društva slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov v „Narodnem domu“ v Celju. — Ob določeni uri se je zbralo nad 20 tovarišev; predsednik je došle prisrčno pozdravil, ter ob ednem grajal mlačnost štirih tukajšnjih in vseh zunanjih članov, katerih k zborovanju ni bilo. Po prečitjanju zapisnikov zadnjega občnega zborovanja in poročilu društvenega vodstva, vršila se je volitev odbora. Izvoljeni se bili predsednikom: Janez Bovha, odvetniški sollicitator; njegovim namestnikom: Hinko Požun, notarski koncipient; tajnikom: Ivan Dobršek, odv. sollicitator; njegovim namestnikom: Ivan Grobelnik, odv. sollicitator; blagajnikom: Ignac Založnik, pravnik in stenograf; odbornikom: Radivoj Moškon in Miha Korosec oba odv. sollicitatorja, katerih prvi je prevzel vodstvo glede posredovanja služb, slednji pa društvene knjižnice. — Namestnikom so izvoljeni: Stefan Rajh, pravnik in stenograf, Anton Vrečer in Miha Vrečko, odv. uradnika v Celju; pregledovalcema računov pa tovariša Josip Cilenšek in Ivan Pintar, oba odvetniška sollicitatorja v Ljubljani. Ta izvolitev odbora jamči za uspešno delovanje društva, ako ga bodo zunanji odvetniški in notarski uradniki podpirali s svojim pristopom k društvu in rednim izpolnjevanjem svojih dolžnosti. — Omeniti še moramo, da je odbor k temu zborovanju bil povabil tudi vse odvetnike in notarje, ker je želel, da bi imeli priliko slišati želje svojih uradnikov, in da bi po skupnem posvetovanju rešili vprašanje glede uvedanja nedeljskega počitka v odvetniških in notarskih pisarnah, — ne vemo, če se jim je videlo premalenkostno, da bi se le eden njih udeležil zborovanja svojih uradnikov, ali če so hoteli že s tem pokazati, da naših želj ne marajo upoštevati, ter nam dati to, kar naši tovariši po drugih kronovinah že davno imajo — nedeljski počitek. Z ozirom na to je zbor sklenil, da prosi zg. šefa, naj oni sami v kratkem skličejo skupno posvetovanje glede uvedanja nedeljskega počitka v pisarnicah in o tem obvestijo društveno vodstvo.

(Prizivna obravnava zoper županovega seta dr. Negrija.) Pretečeno soboto se je vršila pred tukajšnjim sodiščem prizivna obravnava zoper dr. Negrija, kateri je na dan češkega obiska na ulici brez vzroka opljuval dr. Sarnecko hčerko ter bil zaradi tega svojedobno obsojen na tri dni zapora. Sodišče mu je v olajšavo priznalo „razburjenost“, pri prizivni obravnavi je postala iz tega že „velika razburjenost“ ter je vključ 36 slovenskim pričam, ki so potrdile,

da ni imel dr. Negri nobenega vzroka za razburjenje, sodišče ugodilo prizivu ter mu spremeni zapor v denarno globo 60 gld. Pobalinstvo akademika, zdravnika in častnika, seveda s to kaznijo ni oprano, temveč ostane neizbrisljiv madež na celem nemštvu našega mesta. Sram jih bilo takih „kulturonoscev!“

(Duhovniške premembe.) Č. g. A. Kramaršič je premeščen za drugega kaplana od Sv. Kungunde v Vitanje.

(Imenovanje.) G. Hugo Peterneš, sin šentjurskega nadučitelja, je imenovan računskim asistentom pri namestništvu v Gradcu.

(Kat. slov. pol. društvo na Teharjih) imelo bode v ponedeljek dne 19. marca ob 3. uri popoldan v šolskih prostorih svoje glavno zborovanje po sledečem sporedu: 1. Poročilo tajnika, blagajnika in knjižničarja. 2. Volitev novega odbora. 3. Poučni govor potovalnega učitelja Jelovška o živinoreji. 4. Predlogi. Ker je redka prilika, slišati dober in zanimiv pouk o tako važni stvari kot je živinoreja, zato vabi k prav obilni vdeležbi najvljudnejše odbor.

(Iz Vranskega.) Čitalnica na Vranskem je v minulem predpustu priredila dve prav sijajni veselici in sicer prvo s petjem „Vranske vile“ in koncertom Narodne godbe; druga veselica pa je obstala iz sijajne maskarade, katere se je udeležilo ogromno občinstva ter so jo posetile lepe maske. Aranžiral se je pri tej veselici tudi kotiljon-ples. Želimo še mnogo takih lepih veselici prirediti po čitalnici vranski!

(V Lučah) so imeli nedavno drugič občinsko volitev, pri kateri je bil izvoljen trgovec g. Rajmund Bratanič županom, gg. Jos. Plaznik, p. d. Riher in Alojzij Plesnik, p. d. Sedelšak pa svetovalcema. Novi odbor čaka ogromno posla, posebno so ceste hudo zanemarjene, občina nima požarne brambe, nobenega društva. Nadzorovati bo treba enkrat peke in gostilničarje glede mere in vage itd., kar bo vrli novi odbor tudi gotovo storil.

(Iz Rajhenburga) se nam piše: Občani iz Merčnesele in Reštajna morajo gotovo biti ponosni na svojega zvitega župana, ki zna tako dobro računati, da je za podporo po toči poško dovanim kmetom tako „klištno“ preračunal, da je sebi, svojim prijateljem in botrom pisal po 5 vreč turšice, a svojim neprijateljem, kateri so bili po toči najbolj prizadeti pa nič. Tukaj se je zopet pokazala njegova pravična merodajnost, vsled katere je bil na povelje g. uradnega vodja na neprijeten način iz dvorane pod kap postavljen.

(Novi železni most čez Savo v Brežicah.) Državni poslanec vitez Berks napravil je potrebne korake, da se zgradi novi železni most čez Savo v Brežicah. Dobil je zagotovilo od merodajne strani, da vlada podpira njegovo prošnjo in da se dá večja primerna vsota ne iz železniškega zaklada, temveč iz zaklada za notranje potrebe.

(Zakaj je Filaferro odstavljen?) C. kr. notarja Karola Filaferro v Ptuj so začasno od službe odstavili (suspendirali), ker je v kazenski preiskavi. Govori se, da je napravil za nedoletno stranko neko pogodbo, dasi mu je stranka sama povedala, da še ni polnoletna; da se je v njegovi pisarni popravil uradni poročni list glede časa; da je na neki pogodbi legaliziral podpis žene, akoravno je ta bila že davno v norišnici Feldhof pri Gradcu! Natančneje bomo poročali.

(V Gornji Radgoni) je imel dne 18. febr. t. l. na novo izvoljeni odbor, „Kmetijskega bralnega“ društva prvo sejo; na dnevnem redu: A. Volitev predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika in knjižničarja. B. Slučajnosti. — Izvolili so se sledeči gospodje: Predsednikom g. Oton Ploj, c. kr. notar; podpredsednik č. g. Jožef Gundar, kapelan; tajnik g. Franc Horvat, slikar; blagajnik g. Janjo Pelot, veleposestnik; knjižničar g. Leopold Zemljč, posestnik; odbornik g. Janjo Lančič, kleparski mojster; namestnikom č. g. Jožef Janžekovič, kapelan in g. Martin Roškar, posestnik.

(Iz Središča) smo dobili tale dopis: Ker bi vsled dopisa iz Središča v 18. šte. „Domovine“, v katerem se omenja, da sta bila pri nekem „pikniku“, nemškega značaja prirejenem od tukajšnjih dam v restavraciji na kolodvoru, zastopana i duhovniški in učiteljski stan,

utegnil leteti sum na vse tukajšnje duhovnike in učitelje, oz. učiteljice, blagovolite č. g. urednik v prih. šte. cenj. svojega lista objaviti, da je bil od štirih tukajšnjih duhovnikov pri dotičnem pikniku navzoč le eden in od šestih učiteljev, oz. učiteljic sta prisostvovali tej zabavi samo dve osebi.

(Vremenska postaja na Cvenu) beleži v mesecu februarju: Povprečna toplina 46° C. Največja toplina dne 27. ob 2. h. p. m. 138° C. Najnižja toplina dne 22. ob 7. h. d. m. 36° C. Največ padavin dne 14. 15.0 mm. Vsota padavin 430 mm. Število dni s padavinami 6. Število dni z meglo 6. Število dni z nevihto 1. Število dni s točo 1 in sicer dne 21. po noči. Povprečna oblačnost 6.2.

(V Cmureku) so tudi prekrstili neko ulico v „Bismarckstrasse“. Dolgo je sicer trajalo, da je „ljudska želja“ v tem gnezdu zasledila velikomemske ideje.

(Nemški radikalci v Gradcu) Pretečeno nedeljo so napravili nemški radikalni poslanci Schönerer, Hofer, Türk, Iro, „profesor“ Polzer itd. veliko ljudsko gonjo. Govorilo se je le o nemški prevladi, nemški moči, nemškem državnem jeziku in kar je še podobnih velikomemskih sanj. Poslanec Iro je primerjal Nemce v Avstriji z Buri, ker le tedaj bodo Nemci sklenili mir, če podležejo. No, če hočejo brezpogojno le tako mir, mi jim ga tudi privoščimo.

(Deželna razstava v Gradcu) bo l. 1901 meseca avgusta in septembra. Razstava bo deloma mednarodna, pristop bodo imeli tedaj tudi tuji sloji, le sodeželani Slovenci ne. V pripravljalnem odseku je 80 moč, toda niti ednega Slovence, in vendar so krstili razstavo: deželna razstava! Odsek se je celo osmelil našemu listu poslati samonemški poziv, pravcato izzivanje slovenskih Štajarcev!

(Nadina Slavjanska v Gradcu.) Znana sloveča ruska koncertna družba Nadine Slavjanske je nastopila pretečeno nedeljo tudi v Gradcu. Dočim niso mogli Gradčani pred leti prehvaliti prvi nastop imenovane ruske kapele, pišejo sedaj jako nemilostno kritiko. Pa ne, da bi ne bil nastop in koncertovanje umetniški, Gradčani so se le v par letih preveč zastrupili zoper Slovence, a kar jih je še najbolj raztogotilo, je bilo viharo ploskanje slovanskih poslušalcev ter zaključno petje našega „Naprej“. Nemška nestrpnost naj pouči vendar naše kroge, ki povsod tako ljubez nivo sprejemajo nemške „künstlerje“, dasi je njihovo proizvajanje vse kaj drugega nego — umetnost.

(Akad. tehn. društvo „Triglav“ v Gradcu) priredi v soboto, dne 10. marca t. l. slavnostni komers v čast svojemu častnemu članu blag. g. dr. Gregoriju Kreku, vseučiliščnemu profesorju v Gradcu, povodom 60 letnice njegovega rojstva in 30 letne docenture na vseučilišču. Začetek ob 8 uri zvečer. Lokal: Wittingauer Bierhalle, Heinrichstrasse.

(Taki so v — Gradcu!) Dež. naš šolski svet v dogovoru s slavnim dež. — tudi našim — odborom javil je kraj. šol. svetu celjske okolice, da njega prošnji gled razširjenja okoliške deške šole v Celju v definitivno petrazrednico ne more ugoditi. Povprečno število zadnjih treh let stalno v šol okolišču bivajočih dečkov je 265; in to ne ustreza postavnim predpisom! Vrhutega se je 1897. l. itak dovolila provizorna paralelka in tako je možno tudi doseči učni cilj — petrazrednico — Smešno! — Ako bi to merilo bilo merodajno: kje pa so potem mestna deška šola v Celju in razne takozvane „nemške“ šole na Spod. Štajarju? Imajoli menda te šole v svojem šolskem okolišču toliko stalno bivajočih otrok, da bi njih razrednost bila utemeljena? Pojte se „farbat“ z vašo postavnostjo! Kjer vam gre za strankarske namene, tam najdete hitro razloga nujnosti in potrebe, kjer pa je res nujna potreba in kjer pravičnost zahteva, da bi se ugodilo res kulturnim namenom, tam pa to zanikate, češ, v postavi ni razloga za to. Vsa vaša logika v Gradcu pa je piškava. — Sicer pa še spregovorimo o stvari. Toliko le hipno ob prvem utisu „nestranskih“ odredbe graške!

Šola in dom.

Štedljivost ali varčnost doma in v šoli. Štedljiv, varčen človek je sreča za družino, narod in državo. Štedljiv človek koristi narodu v gospodarskem oziru več nego učen; kajti gospodarsko blagostanje je podlaga ali vaaj mogočen steber, na katerem sloni zadovoljnost družine, moč naroda in države. Štedljivost vodi k blagostanju, zadovoljnosti, sreči, moči, ona nas dela pravno ali dušno močne, nam utrjuje voljo ter nas stori značajne. Zapravljivost in razsipnost pa spodjeda človeku, narodu in državi blagostanje, srečo, kvari zdravje, slabi voljo in razum, ona je začetek mnogih nesreč. V šolah se uči mladina varčnosti in se varuje zapravlivosti. Blagor hiši, ki podpira šolo. Evo vam tukaj izmed mnogo živih primerov le ednega:

Vilko je bil nereden deček. Nobene reči ni deval na svoje mesto, ako nista oče in mati nanj dobro pazila. Podajajoč se spat je vrgel suknjo na stolec, oprsnik v kot, a hlače kar povprek na klop k peči. To vam je bilo drugega dne iskanja! Ker je bivalo v sobi več ljudi, ki niso mogli pri svojih opravkih paziti na obleko malega neredneža, se je ta pomešala z obleko drugih. Tako je vladal zjutraj pri oblačenju večni nered, še kape ni bilo vselej najti, včasih so jo našli v kotu pod klopjo kot prijetno ležišče za muco. Z nerednostjo se družil nesnažnost. Ni čuda, da je bila Vilkovala obleka pogosto povaljana, da se še dobro osnažiti ni dala. Nerednost pa ima vselej in povsod zapravljivost za sestro; gombi so sprva viseli zrahljani na Vilkovih obleki, potem pa so se drug za drugim poizgubili. Kako bi se tudi ne? Saj ni Vilko nikdo učil, da mora začeti s svojo obleko in z gombi na nji dobro gospodariti, če hoče kedaj biti varčen in štedljiv gospodar. Česar se Vilko ne uči, tega Vilko znati ne more. Oče in mati sta ga sicer včasih opominjala na red in snažnost, toda ti opomini so kmalu v Vilkovih duši potemneli; kajti nista bila dosledna, gledala sta le včasih na red, namesto da bi vsak dan strogo nanj pazila. Metala sta torej bob v steno.

Vilko izpolni šesto leto. S torbo na rami koraka v šolo. O joj, tu je vse drugače nego doma! Kapo mora djeti vsak dan na svoje mesto, sedeti mora na določenem prostoru, imeti knjige v redu, kamenček v škatljici, po žepih nobene igrace, te morajo ostati doma, obleka ne sme biti umazana, gombi ne smejo viseti na obleki, knjige morajo biti ovite, skratka vse mora biti redno in čedno. Težko je to za malega neredneža. Kolikokrat je zapravlil kamenček, umazal knjigo in obleko, toda gospod učitelj so znali tako dosledno zahtevati red v vsem, da se je Vilko hočeš-nočeš moral privaditi. Otrokovo arce je mehko kot vosek, ako si podajo učitelji in starši roko, da dom podpira šolo, tedaj se vtisne red v otrokov čut za vedno, privadi se mu tako, da kot odrasel človek ne more nereda in nesnage nikjer strpeti.

Nekega dne, bilo je v nedeljo po maši, povabijo učitelj Vilkove starše k sebi, rekoč:

„Jaz imam vašega dečka kaj rad, dobro glavo ima, le nereden je na vse pretege. Ta nered bi rad iz njega za vedno iztrebil, in če mi bodete hoteli v tem težavnem delu pomagati, bodete osrečili njega in sebe.“

„Gospod učitelj, prav rada vas bodeva podpirala, le naročite nama kaj je treba storiti?“ odvrneta skrbni oče in mati.

Učitelj nadaljujejo: „To me zelo veseli; zato vam dam drage volje potrebne migljaje. Pregledajte mu večkrat na teden torbo, knjige, zvezke, kamenčke, peresa, vse to mora deček doma imeti vedno v redu in sicer vedno le na ednem in tistem prostoru, on si mora pridobiti zavest, da ima vsaka reč v sobi svoj določen prostor; od šole on to že ve, a to ni dovolj, temveč treba mu je tudi vedeti da kjer ni doma v gospodarstvu, v blevih, dvorišču, v veži, v kleti, pod streho vsaka reč na svojem odmerjenem prostoru, ondi tudi ni red. Nered pa je znamenje slabega gospodarstva. Ko se podaja spat mora djeti svojo obleko na odmerjeni prostor in nikamor drugam, skratka zahtevajte od njega največji red v vseh rečeh in sicer dosledno vsak dan. Ne bodite popustljivi, potem ne bodo naši nauki bob ob steno!“

„Zahtevajte nadalje od njega snažnost v obleki, obuvalu, klobuku in kapi, v knjigah sploh povsod ter pomnite: Dober red in snaga vsa komur sta draga!“

„Predno mu kupite nov kamenček, pero, svinčnik itd. vam mora dati račun kako je s prejšnjim gospodaril, koliko časa ga je rabil itd. Ako ga privadite s šolskimi rečmi sedaj dobro gospodariti, tedaj bode pozneje tudi s svojim imetkom varčno in štedljivo ravnal. Dajte mu po večkrat kak novčič, naj si ga shrani, da si nabere malo vsoto, nadzorujte ga, ter zapravljivost ostro kaznujte. Da vzbudite v njem veselje do varčevanja ali „šparanja“, kupite mu na sejmu pri lončarju glinasti hranilček ali kakor pravite „šparovec“, kamor naj shranjuje vso leto od vas, botra, strica, tete itd. darovane novčiče. O novem letu spraznite hranilček, pripeljite dečka s pribranjenim denarjem k meni, pokazati vam hočem takrat, kako se tudi mali zneski lahko vložijo v poštno hranilnico, da vržejo nekoliko dobička.“

Mladino je treba k štedljivosti navajati doma in v šoli. Ako gresta dom in šola roko v roki, tedaj imamo pričakovati najlepših uspehov. Pomagajte mi torej, v ednem letu bode njegova nerednost popolnoma iztrebljena!“

Starši so ostali zvesti svoji obljubi, ravnali so se po navodilu blagega učitelja, mnogokrat sta šla oče ali mati k dobremu učitelju po svet in nauk; kajti ni šlo vse gladko. Uvidela in spoznala sta do dobra, da je lažje otroke razvaditi, nego na red privaditi in da je razvade težavno odpraviti, k temu je treba ne samo mnogo časa, temveč tudi železne vztrajnosti, doslednosti in potrpežljivosti. Kadar je bila Vilko volja preslaba izpolniti pogoje redi „pela je včasih šiba novo mašo“ in pomagalo je. Ker je torej dom podpiral šolo, je postal v ednem letu iz nerednega Vilkota res redni dečko.

Z nerednostjo je ginevala iz Vilkota tudi lahkomišelnost in brezskrbnost, volja se mu je jela krepiti, delal je končno vse s trdno voljo, s tem si je utrdil dober značaj. V srcu njegovem se je vzbudil blagi čut, večja ljubezen do staršev in učiteljev, ta blagi čut mu je veleval staršev in učiteljev bolj ljubiti jim biti pokoren in razum mu je pojasnjeval, da zato ker so nam oni za Bogom največji dobrotniki.

Tudi v varčnosti je napredoval. Darovanih novčičev ni izdaval za malovredne stvari. V usmiljenosti do revežev je podaril večkrat kak novčič ubožcu, a vse druge si je skrbno shranjeval. Gospod učitelj so izpolnili dano obljubo. Nekega dne so v šoli razlagali kako se najlažje mali zneski vlagajo v poštno hranilnico. Ne samo Vilko, tudi več učencev je štedilo po poštne hranilnih kartah in vsi so se prepričali, da „iz malega raste veliko“ in da je resničen pregovor: „Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača.“

Palač sicer niso nikoli imeli, a ko so dorasli in postali gospodarji je bilo njihovo polje najlepše obdelano, živina najbolj strežena, hiša in gospodarska poslopja v lepem redu, pri njihovih hišah se razprostira zal vrt z ulnjakom in sadovnjak s sadnim drevjem, povrh tega ima vsakdo njih, a Vilko največ stotakov v posojilnici shranjenih za boljše čase in njihove hiše so brez dolga. Nobeden ne pohajkuje po gostilnah, temveč shajajo se ob nedeljah pri Vilkotu ali pri katerem drugem sosedu, berejo „Domo vino“ in druge slovenske časopise, iz katerih sproti izvedo kaj jim je treba storiti, da si zboljšajo gospodarstvo, da si pridobé na bližnji železnici slovenske napise, na pošti slovenski pečat, pri sodniji in davkarji pa tudi slovenske napise in pečate in pri uradih pa tudi slovenske uradnike, obiskujejo shode in zahtevajo povsod od gospodske pravice za svoj jezik in svoj narod. Še več, oni se gospodarsko organizujejo, sklenili so, ne kupovati pri tujcih in nasprotnikih Slovencev; ker so uvideli, da je kupovanje blaga pri nasprotnikih ne samo narodno gospodarska zapravljenost, temveč celo slepo zatiranje samega sebe.

Otroci pa, katerih starši niso poslušali avete učitelja ali pa se celo izgovarjali „kaj bomo mi doma otroke učili, saj imamo šolo in učitelja za to,“ se niso mogli redu, štedljivosti in snažnosti prav privaditi, zatorej njihove hiše

niso snažne, gospodarstvo ni redno, ne štedijo nič, marveč zapravljajo po gostilnah, za knjige in časopise nimajo niti novčiča, za veljavo slovenskega jezika in za pravice teptanega naroda jim ni mar, kupujejo pri nasprotnikih na „kredo“, vozijo k njim svoje pridelke, postajajo od njih odvisni. Pri volitvah v občino, deželni in državni zbor volijo s tistim, ki da več za pijačo. Slepi starši! ker niste podpirali šole, ker niste poslušali naukov dobrih učiteljev, ne učili svojih otrok štedljivosti, ste si izgojili slabe značaje, ki delajo sramoto slovenskemu imenu in prodajajo dedno zemljo požrešnemu tujcu. Kdor ne podpira šole, razdira srečo svojim dedičem.

Starši, podpirajte torej bolje šolo, hodite z učiteljstvom v vzgoji svojih otrok roko v roki ter imejte vedno v mislih, da je v mladini boljša prihodnost našega naroda in da so dobri učitelji največji narodovi dobrotniki.

Naše vrlo učiteljstvo pa naj tudi zanaprej kakor dozdaj misli, da je našemu narodu štedljivih kmetov, varčnih rokodelcev narodnih trgovcev, dobrih poslov itd. zelo potreba.

Zgodovina nas uči, da so zapravljeni narodi vsi naglo izginili z zemlje, varčni pa so napredovali in postali mogočni.

V prvi številki pedagogičsko znanstvenega lista „Popotnik“ 1. 1900 nahajamo prelep spis: „Navajajmo mladino k štedljivosti“, ki je zlate vrednosti; zato se naj na „Popotnik“ naroči sleherni šola, naj se po njem ravna sleherni učitelj, in mi končujemo z besedami tega spisa: „Vsak posamezni zapravljivec je največja nesreča, vsak posamezni štedljiv gospodar pa največja sreča družine in naroda.“

Druge slovenske novice.

(Oseba vest.) Učitelja na ljubljanski strokovni šoli za lesni obrt gg. Julij Springer in Josip Vesel sta dobila naslov profesorja. — Ministerijalni koncipist dr. Iv. Žolgar je postal privatni docent na dunajskem vseučilišču.

(Ljubljanska društva) štejejo letos 55.500 udov.

(V Konkurz) sta prišla ljubljanska trgovca Bilina in Kasch v Židovskih ulicah.

(Ubito je) na Barju pri zgradbi novega železničnega mosta delavca Iv. Holsteinerja. Dva traverza sta padla nanj ter ga zmečkala.

(Trojčke) je povila v Spod. Slivnici pri Ljubljani posestnikova žena Gruden in sicer dva dečka in edno deklico, ki so z materjo vred zdravi.

(Zmrznil je) v noči 2. t. m. v Gor. Slivnici pri Ljubljani posestnik Jos. Težak.

(Kranjsko gimnazijsko poslopje) je pripravljen občinski zastop v toliko razširiti, da se dobe še tri učne sobe, ter da ne bo treba dijakov zaradi pomanjkanja prostorov odklanjati. Zato pa občina zahteva, da prevzame država kurjavo na gimnaziji.

(Umrli je) dne 3. t. m. na Ovisi pri Podnartu ljubljanski bogoslovec g. Matija Vovk.

(Slovenska izdelovalatelja orgelj) sta brata Zupan v Kamnigori. Izdelala sta že več velikih orgelj, tako za cerkev sv. Ivana v Gorici itd. katere so najboljši strokovnjaki nad vse pohvalili. Zato tudi mi priporočamo ta dva domačina našim cerkvenim predstojništvom.

(V Tržiču) si napravijo vodovod, kateri bo stal občino 58.000 kron.

(Uvoz živih svinj na Koroško) iz Štajarske, Kranjske in Primorske je koroška deželna vlada z dnem 10. t. m. zopet dovolila.

(Poroka nadvojvodinje Štefanije) z grofom Lonyayjem se vrši dne 19. t. m. v Miramaru pri Trstu.

(Potres v Trstu) Pretečeno nedeljo ob 6. uri zvečer so čutili v Trstu precej močen potresni sunek, ki se je raztegnil do Ljubljane. Hujše je treslo po vsej severni Italiji, kjer so ljudje s strahom bežali iz hiš.

(Italijani proti slovenščini v cerkvi) Go riški Italijani so začeli veliko gonjo zoper on dotne Kapucine, ker imajo slovenske pridige. Italijanski poslanci bodo celo vložili interpelacijo za odpravo slovenščine iz kapucinske cerkve. S takimi rogovileži sploh ni mogoče govoriti!

(Italijanski poslanci Istre) so zborovali pretečene dni v Poreču, da se dogovore, kako se sporazumeti s hrvaškimi in slovenskimi poslanci. Radovedni smo, kaj „pogruнтаж“!

(Reški avtonomisti) so se podali dne 5. t. m. z 36 članov broječo deputacijo v Budapešto k ogrskemu ministerskemu predsedniku s prošnjo, naj razpiše v novi občinski volitve. Deputacijo je vodil bivši reški župan dr. Mayländer, kateri je svoječasno nasprotoval mažarskemu nasilstvu, a sedaj se klečeplazi okoli mažarske vlade. Ministerski predsednik Szell je odgovoril deputaciji, da z nikomur ne paktira.

Dopisi.

Svetina. Pepelnico sredo zvečer je ogenj uničil hišo in gospodarska poslopja posestniku Blažu Rozmana, p. d. Krasja na Svetini. Podali so se že zgodaj k počitku, nekako ob osmih, a ob devetih je bila že vsa hiša v plamenu; torej v času, ko so najpogostejše spalili. Ogenj je najbrže zatrla stara slovenska žena, katero so imeli v hiši za nekako pomagalko. Prasketanje in pokanje gorečega premolja je speče še le vzbudilo v trenutku, ki je bilo vsak gašenje zaman. Gospodar je plnil pokoncu, odprl sobna vrata, a puhnil mu je nasproti plamen. Pograbil je najmlajša otroka, štiri in šest letni hčerki, ter skočil z njimi skozi okno. Tudi drugi stanovalci so srečno prišli iz gorečega poslopja, a rešili so si le golo življenje. Zgorela jim je vsa obleka, vse pohištvo in orodje, ves živč, nad 70 škafov samega žita. Ogenj je vpepelil dva bleva z živinsko krmo; živino so rešili, razen edne svinje. A nezgode še ni bilo dovolj! Gospodar je imel v zglavju spravljeno 200 gl., izkup za vole, katere je prodal poprejšnji dan, a v prvem strahu in skrbi za otroke je pozabil na nje, pozneje pa ni mogel več po nje radi prodajajočega ognja. Le malo stvari se je še dalo rešiti, ko so pritekli bližnji sosedi na pomoč. Nesrečni posestnik tudi ni bil zavarovan, zato ga je ta požar pahnil v največjo bedo. Zanj je bila to res strašna „pepelnica“! Uničen ni samo prijazni stan, ampak tudi kmetija vsled prevelike izgube. Pomagaj Bog, a usmilite se tudi milosrdni ljudje nesrečne družine, ki je sedaj brez svoje strehe, brez obleke in denarja! — Sreča je bila, da je zahodni veter odganjal ogenj od vasi, sicer bi bila Svetina danes samo žalostno pogorišče.

Sv. Kunigunda. Zadnjo pustno nedeljo t. j. 15. svečana priredilo je pohorsko pevsko društvo „Slavček“ izvanredno veselico s toliko spretnostjo in taktnostjo, da so se čudili ne samo sosede, ampak tudi mili nam gostje iz tujih občin. Obiskali so nas celo Ponkovičanci. Njim kakor tudi Konjičanom zahvalujemo se iskreno za trud, ki so ga imeli isti dan na potu po pohorskih kolovozih. Pozabili nas niso tudi Zrečani in Oplotničanje, ki jih je bilo precejšnje število. Natlačena je bila šolska sobana z gosti, ki so burno odobraval s ploskanjem in zavestnimi klici „še enkrat“ privikrat na pozornici nastopajočim pohorskim fantom in dekletom. Pred vsem nam je omeniti pridno učenko Moniko Potnik, ki je tako mlo prednašala pesmico „Pastirček Miha“, da je večina poslušalcev bila solznih oči. Kaj vrlo sta se obnesla pri Prešernovem dialogu „Nova pisarija“ domača fanta Fr. Gričnik in Ignac Vavpot. V igran „Na senožeti“ in „Stari oče iz Amerike“ pokazali so Pohorci, da se lahko poskusijo z mestnimi igralci. Le tako naprej, vrli mladenči, in našli bode kmalu veljavo vsaj pri sosedah. G. učitelj Močnik pokazal nam je v govoru lepo pot, po kateri naj bi hodili, da dosežemo, kar smo pričeli. Srčna hvala torej vsem, kateri ste pripomogli z darovi za ubogo šolsko mladino, ki je pridna in marljiva, a nima knjig, iz katerih bi srkala med za poznejše življenje v javnosti. Srčna hvala tudi č. g. kaplanu Alojziju Kramaršiču, ki je mnogo pripomogel k tej veselici. Delajmo dragi fantje, dokler je dan, da se postavimo na noge na javnih mestih sebi v čast, a drugim v veselje. Živel, vrli Pohorjanci!

Z Dunaja. Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju so tekom meseca svečana t. l. darovali: Premilostivi g. dr. Mihael Napotnik, knez in škof lavantinski (društveni

ustanovnik in častni član), kakor vsako leto tudi letos 20 K; slavno hranilno in posojilno društvo v Ptuj za mesec svečan 120 K, z darili prejšnjih treh mesecev 330 K letos skupaj 450 K; g. Ivan Murnik, ces. svet. itd. v Ljubljani 50 K; društ. ustan. sl. mestna občina ljubljanska 25 K; gg. na Dunaju: Anton Globočnik pl. Sorodolski, c. kr. vladni svetnik, Alojzij Kremžar, mag. svet. in Jos. Žužek, c. kr. nadinženir po 20 K; slavna posojilnica v Makolah (na Štajarskem) 20 K; g. dr. Vladimir Globočnik pl. Sorodolski, c. kr. sek. ojski svetnik v finančnem ministerstvu na Dunaju, 12 K; dalje so darovali po 10 K: Gospa Matilda Sebenikar, posestnica na Rakeku; g. dr. Ivan Rudolf, odvetnik v Konjicah; g. dr. Henrik Tuma, dež. posl. in odbornik v Gorici; g. Josip Martinak c. kr. sodni svetnik v Ljubljani; g. dr. Nikolaj Tonkli, odvetnik v Gorici; g. Anton Svetina, c. kr. notar v Pliberku; vč. g. Janez Kozino, župnik v Slivnici (pri Celju), g. Jakob Zupančič, gimn. suplent v Ljubljani; po 6 K gg.: Karol Dolenc, c. kr. pristav pri najvišjem računskem dvornu na Dunaju; Vilj Schramek, inženir c. kr. državne železnice na Dunaju; Ferd. Sajovic, trgovec v Kranju; vč. g. dr. Jožef Pajek, kanonik v Mariboru; dr. Ferd. Dominkuš, odvet. v Mariboru; M. Primožič, c. kr. sodnik v Tolminu; Rajko Perušek, c. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jakob Schegula, odvetnik in župan novomeški; dr. Rad. Pipuš, odvetnik v Mariboru; vč. g. dr. Mihael Mogolič, žup. v Stillfriedu (na Niže Avstrijskem); Dragotin Žagar, deželni blagajnik v Ljubljani; J. Dralka, c. kr. dvorni svet. v Ljubljani; Žiga Sežun, c. kr. likvidator na Dunaju; gospa Julija Rudež, v Št. Jerneju na Dolenskem; Jos. Smodej, c. kr. notar v Velikih Laščah; dr. Gvidon Srebre, odvetnik v Brežicah; po 5 K so darovali gg.: Viktor Rohrmann, trg. v Ljubljani; Ant. Mladic, c. kr. sodni pristav v Postojni; dr. Ant. Furlan, c. kr. sodni pristav na Vrhniki; po 4 K so darovali: gospa Tona Kottner, soproga c. kr. nadpravdnika v Laškem trgu; g. dr. Jurij Pučko, c. kr. notar v Krškem; vč. g. Jan. Ogrižek, župnik v Kapeli na Dravi; g. Mih. Bergant, nadučitelj v Št. Vidu pri Vipavi; g. dr. Juro Hrašovec, odvet. v Celju; g. Jos. Šuman, c. kr. dež. šol. nadzornik v Ljubljani; g. Fr. Goli, trg. v Idriji; vč. g. Anton Mežnarc, dekan v Kranju; K. Florian, knjigar v Kranju; vč. g. Anton Rančigaj, vikarij v Celju; vč. g. Jurij Bezenšek, duh. svet. in župnik v Ča dramu; vč. g. Ivan Kodre, župnik pri Sv. Križu; g. Josip Jeglič, c. kr. davkar v p. v Idriji; po 2 K so darovali gg.: L. Fürsager, trgov. v Radovljici; dr. Jan Lenoch, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju; Ivan Majdič, trg. v Kranju; gospa Karola Brič, trgovka na Vrhniki; vč. g. Vilbald Venedig, župnik v Ormožu; Martin Dežela v Idriji; Adolf Krenzberger, trgovec v Kranju; vč. g. Josip Hočevar, kanonik v Novem mestu. — Vsem blagim darovalcem in darovalcem iskrena hvala. Meseca februarja prejelo je 39 visokošolcev podpore 345 K 50 h; v tekočem šolskem letu je bilo razdeljenih 1536 K v obedah in v gotovini. Odbor prosi vljudno nadaljne darove, katere je pošiljati g. društvenemu blagajniku dr. Klemenu Seshunu, dvornemu in sodnemu odvetniku na Dunaju I. Singerstrasse 7.

Politični pregled.

(Državni zbor) V seji dne 7. t. m. se je izvršila volitev prvega podpredsednika. Izvoljen je nemški radikalec Prade, kateremu je dala svoje glasove tudi nemška katoliška stranka, dočim so Poljaki oddali prazne glasovnice. Za Čeha Zaczeka so glasovali le Čehi in Jugoslovani. Drugi podpredsednik Lupul je odložil prostovoljno svoj mandat. Treba bo voliti tedaj tudi drugega podpredsednika. Desnica bo kandidovala ali kakega Jugoslavana ali pa Čeha. Zaczeka. V tej seji je bilo prazno govorenje o zatožbi ministerstva Wittek. Govorilo se je ves dan za in proti, končno pa je bil predlog za obtožbo odklonjen. Danes je zopet seja.

(Spravne konference) se ne bodo več nadaljevale, ker ni nobenega upanja, da se dožene spoznavljanje.

(Mornarske šole v Avstriji) imajo v tekočem letu 174 gojencev in sicer jih je v Trstu 55, Malem Lošnju 38, Dubrovniku 50 in Kotoru 31.

(Italijanski konzulat v Inšbrucku) Zaradi nekega dogodka na Rivi, kjer se je kapitan italijanskega parnika ustavljal avstrijskim oblastim, ustanovila je Italija v Inšbrucku svoj konzulat.

(Odločni Čehi.) V neko češko mestoce je prišla vojaška komisija. Načelnik okrajnega zastopa je izjavil častniku, da mu ne bo odgovarjal v nemščini, na kar je bil nemški častnik prisiljen se z znaki sporazumeti. Prav tako, naj se pošlje med Slovane funkcionarje, ki razumejo jezik naroda.

(Na Ogrskem) so prišli na sled velikanski slepariji, katero so počenjali nekateri vladni velikaši v zvezi z Židi na škodo erarju. Vojaško preskrbovanje so si namreč državni mogotci znali izposlovati pod pretvezo, da se bo pomagalo kmetovalcem, a so potem za velike svote poverili oskrbovanje Židom. Ker so vpleteni v nepošteno zadevo odlični možje, se bo sleparija najbrž „potlačila“.

(Na Balkanu) se baje izvršijo v kratkem velike premembe. Nemški listi vedo namreč povedati, da je Rusija privolila, da sprejme Bolgarska naslov kraljevine ter se istočasno proglasi neodvisnim. Bolgarska vojna se v ta namen pobrati z rusko vojno.

(Oporoka srbske kraljice Natalije.) Srbska kraljica Natalija je napravila oporoko, v kateri zapušta celo svoje premoženje revežem v Srbiji in na Francoskem. Soproga Milana in sina Aleksandra se v oporoki ni spomnila.

(Italijanska zbornica) se najbrže kmalu razpusti ter se razpišejo nove volitve, kajti levica obstruira tako silovito zaradi utesnitve združnega in tiskovnega zakona, da ni mogoče razpravljati v zbornici.

(Ponesrečeni rojaki v Ameriki.) V Jolietu je ubilo Slavo Sabiča iz Škriljeva na Primorskem, nad Martina Blatnika pa se je udrla streha ter ga ubila. Oba zapuščata žene z otročiči.

(Zopet vojna v Ameriki) Raznesla se je vest, da se republika Costarica pripravlja, da napove svoji sosedni Nicaragui vojno.

(Vojna v Afriki.) Zopet je zavladala na bojnem polju neka usodna tiščina. Delajo se priprave na odločilno bitko, katera se pričakuje blizu Bloemfonteina, glavnega mesta države Oranije. Angleški maršal Roberts je namreč s svojo armado na potu proti glavnemu mestu. Pred vsem si prizadeva pridobiti železnico, ki vodi med Colensbergom in Bloemfonteinom. Angleška armada se čuti vkljub „zmagonosnemu“ prodiranju preslaba, kajti zopet se je zahtevalo 2000 mož. General Buller je zgubil od svojih 35.000 mož 10.000, samo v Pretoriji imajo 12.000 angleških ujetnikov. Za osvoboditev Mafekinga je poslal maršal Roberts 10.000 mož. Zadnje dni ni prišlo niti do običajnih prask med vojujočima sovražnikoma. Na obeh straneh hočejo prihraniti moči za odločilni spopad. O miru nočejo Buričesar slišati, dokler nimajo jantstva, da se proglase njihovi republiki popolnoma neodvisnima. Sklenili so, da rajše zažgejo in opustošijo celo deželo ter se izselijo, kakor da bi prišli pod angleško odvisnost. Predsednik Zedinjenih držav Severne Amerike se je ponudil za posredovalca pri sklepanju miru.

Narodno-gospodarske novice.

Plevel in njega zalega.

„Kmet je vsejal pšenico, ali ko je nekoliko vzrasla, prikazala se je med njo ljuška. Hlapci ga vprašajo, odkod bi to bilo, ker sejaj je čisto seme, on pa odgovori, da je „sovražnik“ po noči vsejal ljuško.“

Te besede evangelijske mi pridejo na misel, kadar in pogosto slišim tožbe kmetov o plevelu in vidim ob cvetju vse pisane njive od travnih blisk. „Kje vendar se vzame ta zlomek, ko vendar sem vsejal čisto zrnje?“ čudi se marsikateri kmet. V naslednjem mu hočem pokazati nekaj takšnih luknjic, kjer prileze kmetu dostikrat nevedoma plevel na njivo. Ni ga sejaj nobeden drugi „sovražnik“, nego njegova lastna nepazljivost.

1. Je mnogo vrst plevela, ki ima jako močne in plodovite korenine. Ta se širi in plodi po koreninah, zlasti ako se na taki njivi le samo po edenkrat orje na leto. S tem oranjem

se še le razširi, ker vsaki košček korenine od orala pretrgan, ostane kje drugje, kjer posa mezen zopet mogočno raste. Kaj tukaj storiti? Najbolje je, na tako plevelnato njivo saditi okopavne sadeže, n. p. koruzo, krompir itd. Tudi je prav, ako se ondi kje sredi leta seje ajda ali repa, da se ob tem času orje in z nova potrgajo korenine. Takrat so namreč nekako bolj muzevne, da manj kalijo zopet. Vsekakor pa je treba njivo z ostro brano dobro prebrati, da se s tem korenine potrgajo in navrh zemlje potegnajo. Tukaj je dobro jih pograbiti in z njive na kupe spraviti, da se ob suhem vremenu sežejo, ob mokrem pa do drugega leta segnijo.

2. Ne morem dosti priporočati kmetom, seme pred setvijo vsakikrat dobro očistiti. Se le enkrat to opusti, pride plevel v zemljo, kjer se potem po koreninah širi in težko da iztebiti. Za čiščenje zrnja pa ga ni boljšega orodja, nego je stroj „trijer“ imenovan. Vsako plevelno seme se po njem da izločiti, edino ječmen in oves ne zna prebirati. Ker oves jako tišči k ječmenu, ne kaže drugače, nego seme za setev premeniti.

Ne morem torej svetovati drugega, nego da si vsaka občina, vas ali družba kmetov omisli takšen stroj. Lahko se po zimi o prostem času vozi od sosedu do sosedu, kjer se v ednem dnevu za par desetih odškodnine očisti vse semensko zrnje. Ko ugledaš kup črnega plevelnatega zrnja, pozabljen bode majhen trud in stroški, s prepričanjem, da je to le mrvica proti stroškom, ki bi jih vzele plavice in morda vsled tega slaba letina.

3. Tretja luknjica za razširjanje plevelnega semena je sicer majhna, ali tembolj gotova. Naš kmet je prepričan, ako seje kaj na bolj svež, nesegnit gnoj, da najbolj bahato raste ondi — plevel ali trava. Kje je vzrok? Žal da mu je težko pomagati. Naši skednji (pōdi) so namreč večinoma narejeni nad hlevom, od koder se pri stresanju ob mlatvi skozi razpoke stresa razno semenje, — tudi žito večkrat — v hlev in seveda pride v gnoj. Zlasti v jeseni se tega lahko prepričamo, če gremo natančneje pregledat gnoj, kako vse „olmi“ v njem. Čez zimo se nekatere kahi pokvarijo, nekatere pa imajo jako vztrajno kaljivost, da jo obdržijo še do spomladi. Razume se, da se s takšnim gnojem zapelje na njivo dosti plevelnega zrnja, katero že izomano, lahko najprej raste.

Pa to še ni vse! V imenovane pōde (skednje) se ob košnji uvaža tudi seno, katero se pozneje spravi v podstrešje. Isto tako se navadno po zimi na skednjih napravlja rezanica. To pa vsakdo vé, kjer je seno ali s plevelnatimi rastlinami zmešana slama, ondi je tudi vse polno tega semena. In to se vse trosi skozi več ali manj široke razpoke lesenega pōla v hlev in tako v gnoj. Ako tak gnoj precej svež spravimo na njivo, se je li čuditi, da požene ondi najprvi — plevel?

Temu se da najbolj zanesljivo pomagati, ako damo živinske bleve obokati z zidom. Seveda to veliko stane, — marsikje je to vsled gmotnih in drugih razmer sploh nemogoče, — ali poleg drugih ugodnostij so že vsled imenovanega obokani hlevi — neprecenljivi? Kjer pa to ni mogoče, mora se pa vendar pred vsem skrbeti za močna in dobro narejena tla na pōlih, da ne uhaja skozi nje dvojna škoda, poleg zrnja še nadležni plevel v — gnoj.

4. Skoraj ednako se godi v plevelnjakih. Znano je, da se svinje za pleme po zimi večinoma po nekaterih krajih krmijo s plevami. V ta namen se te v jeseni shraijo nalašč na to odločenem prostoru, kateri je tudi pogosto ravno nad hlevom, ali pa naravnost nad — gnojiščem. Ako greš pleve z rešetom presejati, strmel boš, koliko izpade skozi rešeto zraven prahu tudi drobnega plevelnatega zrnja. Ako ima tak prostor količkaj razpoklin v tleh ali ob strani, lahko je, da tak drobiž zleze zkozi in pride v gnoj. Seveda je ondi na mestu, kjer lahko zopet se razvija.

5. Ednako se spravlja v gnoj plevelno seme zraven krmjenja perutnine. Tej se za hrano po zimi shrani navadno bolj medlo zrnje, med katerim je največ plevelnega semena. To pa ko-koši znajo izbirati. Plevelno seme je namreč na-

ustanovnik in častni član), kakor vsako leto tudi letos 20 K; slavno hranilno in posojilno društvo v Ptaju za mesec svečan 120 K, z darili prejšnjih treh mesecev 850 K letos skupaj 450 K; g. Ivan Murnik, o. kr. svet. itd. v Ljubljani 50 K; društvo ustan. št. mestna občina ljubljanska 25 K; g. na Dunaju: Anton Globočnik pl. Sorodolski, o. kr. vladni svetnik, Alojzij Kremžar, mag. svet. in Jos. Žutak, o. kr. nadložener po 20 K; slavna posojilnica v Makolah (na Štajarskem) 20 K; g. dr. Vladimir Globočnik pl. Sorodolski, o. kr. sekretar svetnik v finančnem ministerstvu na Dunaju, 12 K; dalje so darovali po 10 K: Gospa Marija Sebenikar, posestnica na Rakeku; g. dr. Ivan Rudolf, odvetnik v Konjicah; g. dr. Henrik Tuma, dež. post. in odbornik v Gorici; g. Josip Martinak, o. kr. sodni svetnik v Ljubljani; g. dr. Nikola Tonkili, odvetnik v Gorici; g. Anton Svetina, o. kr. notar v Pišerku; v. g. Janez Koninc, župnik v Slivnici (pri Celju); g. Jakob Zupančič, gimn. suplent v Ljubljani; po 6 K gg.: Karol Dolenc, o. kr. pristav pri najvišjem računskem dvornu na Dunaju; Vilj. Schramek, inženir o. kr. državne železnice na Dunaju; Ferd. Sajovic, trgovec v Kranju; v. g. dr. Jožef Pajek, kanonik v Mariboru; dr. Ferd. Dominko, odvet. v Mariboru; M. Primožič, o. kr. sodnik v Tolminu; Rajko Pertušek, o. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jakob Schegala, odvetnik in župan novomeški; dr. Rad. Pipuš, odvetnik v Mariboru; v. g. dr. Mihael Mogolič, žup. v St. J. v. (na Niže Avstrijskem); Dragotin Žagar, deželni blagajnik v Ljubljani; J. Draška, o. kr. dvorni svet. v Ljubljani; Žiga Sekun, o. kr. likvidator na Dunaju; gospa Julija Rudač, v St. Jerneju na Dolenskem; Jos. Smodej, o. kr. notar v Velikih Laščah; dr. Gvido Srebr, odvetnik v Bečicah; po 5 K so darovali gg.: Viktor Rohrmann, trg. v Ljubljani; Ant. Mladič, o. kr. sodni pristav v Postojni; dr. Ant. Ferlan, o. kr. sodni pristav na Vrhniki; po 4 K so darovali: gospa Tona Kottmayer, soproga o. kr. nadpravnika v Laškem trgu; g. dr. Jurij Pučko, o. kr. notar v Krškem; v. g. Jan. Ogrizek, župnik v Kapeli na Dravi; g. Mih. Bergant, nadučitelj v St. Vidu pri Vipavi; g. dr. Juro Hrašovec, odvet. v Celju; g. Jos. Šuman, o. kr. dež. šol. nadzornik v Ljubljani; g. Fr. Goli, trg. v Idriji; v. g. Anton Metanec, dekan v Kranju; K. Florian, knjigar v Kranju; v. g. Anton Bandigaj, vikarij v Celju; v. g. Jurij Bezenšek, duh. svet. in župnik v Čadramu; v. g. Ivan Kodre, župnik pri Sv. Križu; g. Josip Jeglič, o. kr. davkar v p. v Idriji; po 2 K so darovali gg.: L. Furaigar, trgov. v Radovljici; dr. Jan. Lanoč, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju; Ivan Majdič, trg. v Kranju; gospa Karola Brlejš, trgovka na Vrhniki; v. g. Vilhald Venedig, župnik v Ormožu; Martin Dežela v Idriji; Adolf Kreuzberger, trgovec v Deželi; v. g. Josip Hočevar, kanonik v Novem mestu. — Vsem blagim darovalkam in darovalcem iskrena hvala. meseca februarja prejelo je 39 visokošolcev podpore 345 K 50 h; v tekočem šolskem letu je bilo razdeljenih 1536 K v obdobju in v gotovini. Odbor prosi vladno nadaljne darove, katere je pošiljati g. društvenemu blagajniku dr. Klemenu Seshunu, dvornemu in sodnemu odvetniku na Dunaju I. Singerstrasse 7.

Politični pregled.

(Državni zbor) V seji dne 7. t. m. se je izvršila volitev prvega podpredsednika. Izvoljen je nemški radikalec Prade, kateremu je dala svoje glasove tudi nemška katoliška stranka, dočim so Poljaki oddali prazne glasovnice. Za Čeha Zaczeka so glasovali le Čehi in Jugoslavo. Drugi podpredsednik Lupul je odložil prosto voljo svoj mandat. Treba bo voliti tedaj tudi drugega podpredsednika. Desnica bo kandidovala ali kakega Jugoslavo ali pa Čeha Zaczeka. V tej seji je bilo prazno govorčenje o zatožbi ministerstva Witteke. Govorilo se je ves dan za in proti, končno pa je bil predlog za obtožbo odklonjen. Danes je zopet seja.

(Spravne konference) se na bodo več nadaljevale, ker ni nobenega upanja, da se dožene sporazumjenje.

(Mornarske šole v Avstriji) imajo v tekočem letu 174 gojencev in sicer jih je v Trstu 55, Malem Lošinju 38, Dubrovniku 50 in Kotoru 31.

(Italijanski konsulat v Ineburcku.) Zaradi nekega dogodka na Rivi, kjer se je kapitan italijanskega parnika ustavil avstrijskim oblastim, ustanovila je Italija v Ineburcku svoj konsulat.

(Odločni Čehi.) V neko češko mestce je prišla vojaška komisija. Načelnik okrajnega zastopa je izjavil častniku, da mu ne bo odgovarjal v nemščini, na kar je bil nemški častnik prisiljen se z znaki sporazumeti. Prav tako, naj se pošlje med Slovane funkcionarje, ki razumejo jezik naroda.

(Na Ogrskem) so prišli na sled velikanaki slepariji, katero so počenjali nekateri vladni velikaši v zvezi z Židi na škodo erarju. Vojaško preskrbovanje so si namreč državni mogotci znali izposlovati pod prevezo, da se bo pomagalo kmetovalcem, a so potem za velike svote poverili oskrbovanje Židom. Ker so vpleteni v nepošteno zadevo odlični možje, se bo sleparija najbrž „potlačila“.

(Na Balkanu) se baje izvršijo v kratkem velike premešbe. Nemški listi vedo namreč povedati, da je Rusija privolila, da sprejme Bolgarska naslov kraljevine ter se istočasno proglasi neodvisnim. Bolgarska vojna se v ta namen pobrati z rusko vojno.

(Oporoka arbske kraljice Natalije.) Srbska kraljica Natalija je napravila oporoko, v kateri zapušča celo svoje premoženje revežem v Srbiji in na Francoskem. Soproga Milana in sina Aleksandra se v oporoki ni spomnila.

(Italijanska zbornica) se najbrže kmalu razpusti ter se razpišejo nove volitve, kajti levica obstruira tako silovito zaradi utesnitve združnega in tiakovnega zakona, da ni mogoče razpravljati v zbornici.

(Ponesrečeni rojaki v Ameriki.) V Jolietu je ubilo Slavo Sabiča iz Škrljeva na Primorskem, nad Martina Blatnika pa se je udrla streha ter ga ubila. Oba zapuščata žene z otroci.

(Zopet vojna v Ameriki.) Raznesla se je vest, da se republika Costarica pripravlja, da napove svoji sosedu Nicaragui vojno.

(Vojna v Afriki.) Zopet je zavlada na bojnem polju neka usodna tiščina. Delajo se priprave na odločilno bitko, katere se pričakuje blizu Bloemfonteina, glavnega mesta države Oranije. Angleški maršal Roberts je namreč s svojo armado na potu proti glavnemu mestu. Pred vsem si prizadeva pridobiti železnico, ki vodi med Colensbergom in Bloemfonteinom. Angleška armada se čuti vkljub „zmaganostnemu“ prodiranju preslaba, kajti zopet se je zahtevalo 2000 mož. General Buller je zgubil od svojih 35.000 mož 10.000, samo v Pretoriji imajo 12.000 angleških jettnikov. Za osvoboditev Mafekinga je poslal maršal Roberts 10.000 mož. Zadnje dni ni prišlo niti do običajnih prask med vojujočima sovražnikoma. Na obeh straneh hočejo prihraniti moči za odločilni spopad. O miru nočejo Buri ničesar slišati, dokler nimajo jamstva, da se proglasi njihovi republiki popolnoma neodvisnima. Sklenili so, da rajše zažgejo in opustošijo celo deželo ter se izselijo, kakor da bi prišli pod angleško odvisnost. Predsednik Zedinjenih držav Severne Amerike se je ponudil za posredovatelja pri sklepanju miru.

Narodno-gospodarske novice.

Plevel in njoga zalega.

„Kmet je vsejal pšenico, ali ko je nekoliko vzrasla, prikazala se je med njo ljulika. Hipec ga vprašajo, odkod bi to bilo, ker sejaj je čist seme, on pa odgovori, da je „sovražnik“ po noči vsejal ljuliko.“

Te besede evangeljske mi pridejo na misel, kadar in pogosto slišim požbe kmetov o plevelu in vidim ob cvetju vse pisane njive od travnih bilk. „Kje vendar se vzame ta zlomek, ko vendar sem vsejal čisto zrnje?“ čudi se marsikateri kmet. V naslednjem mu hočem pokazati nekaj takšnih luknjic, kjer prileze kmetu dostikrat nevedoma plevel na njivo. Ni ga sejaj nobeden drugi „sovražnik“, nego njegova lastna nepazljivost.

1. Je mnogo vrst plevela, ki ima jako močne in plodovite korenine. Ta se širi in plodi po koreninah, zlasti ako se na taki njivi le samo po edenkrat orje na leto. S tem oranjem

se še le razširi, ker vsaki košček korenine od orala pretrgan, ostane kje drugje, kjer posamezen lopet mogočno raste. Kaj tukaj storiti? Najbolje je, na tako plevelnato njivo saditi okopavne sadeže, n. p. koruzo, krompir itd. Tudi je prav, ako se ondi kje sredi leta seje ajda ali rapa, da se ob tem času orje za z nova potrgajo korenine. Takrat so namreč nekako bolj mučevalne, da manj kalijo zopet. Vsekakor pa je treba njivo z ostro brano dobro prebrati, da se s tem korenine potrgajo in navrh zemlje potegnajo. Tukaj je dobro jih pograbit in z njive na kupe spraviti, da se ob suhem vremenu sežgejo, ob mokrem pa do drugega leta segujejo.

2. Ne morem dosti priporočati kmetom, seme pred setvijo vsakikrat dobro očistiti. Se le enkrat to opusti, pride plevel v zemljo, kjer se potem po koreninah širi in lahko da iztrgati. Za čiščenje zrnja pa ga ni boljšega orodja, nego je stroj „trijer“ imenovan. Vsako plevelno seme se po njem da izločiti, edino jedmen in oves ne zna prebiti. Ker oves jako tiho k jedmanu, ne kaže drugače, nego seme za setev premeniti.

Ne morem torej svetovati drugega, nego da si vsaka občina, vas ali družba kmetov omisli takšen stroj. Lahko se po zimi o prostem času vozi od sosedu do sosedu, kjer se v ednem dnevu za par desetico odškodnine očisti vse semenako zrnje. Ko ugledaš kup črnega plevelnatega zrnja, pozabljen bode majhen trud in stroški, s prepričanjem, da je to le mrvice proti stroškom, ki bi jih vzele plavice in morda valed tega slaba letina.

3. Trstja luknjica za razširjanje plevelnega semena je sicer majhna, ali tembolj gotova. Naš kmet je prepričan, ako seje kaj na bolj svaž, posegnit gnoj, da najbolj bahato raste ondi — plevel ali trava. Kje je vzrok? Žal da mi je težko pomagati. Naši skednji (pódi) so namreč večinoma narejeni nad hlevom, od koder se pri stresanju ob mlitvi skozi razpoke stresa razno semenje, — tudi hito večkrat — v hlev in sveda pride v gnoj. Zlasti v jeseni se tega lahko prepričamo, če gremo natančneje pregledat gnoj, kako vse „olmi“ v njem. Čez zimo se nekatera káli pokvarijo, nekatere pa imajo jako vztrajno kaljivost, da je obdrže še do pomladi. Razume se, da se s takšnim gnojem zapelje na njivo dosti plevelnega zrnja, katero že izo-mana, lahko najprej raste.

Pa to še ni vse! V imenovane póde (skednje) se ob košnji uvažta tudi seno, katero se pozneje spravi v podstrešje. Isto tako se navadno po zimi na skednjih napravi reznica. To pa vsakdo vé, kjer je seno ali s plevelnatimi rastlinami zmešana slama, ondi je tudi vse polno tega semena. In to se vse trosi skozi več ali manj široke razpoke lesenega póda v hlev in tako v gnoj. Ako tak gnoj precej sveh spravimo na njivo, se je li čuditi, da počena ondi najprej — plevel?

Temu se da najbolj zanesljivo pomagati, ako damo živinske hleve obokati z zidom. Seveda to veliko stane, — marsikje je to valed gmočnih in drugih razmer sploh nemogoče, — ali poleg drugih ugodnostij so še valed imenovanega obokani hlevi — neprecenljivi? Kjer pa to ni mogoče, mora se pa vendar pred vsem skrbeti za močna in dobro narejena tla na pódi, da ne uhaja skozi nje dvojna škoda, poleg zrnja še nadležni plevel v — gnoj.

4. Skoraj ednako se godi v plevelnjakih. Znano je, da se svinja za plevel po zimi vadi-noma po nekaterih krajih krmijo s plevelmi. V ta namen se te v jeseni shranijo nalašč na to odločenem prostoru, kateri je tudi pogosto ravno nad hlevom, ali pa naravnost nad — gnojščom. Ako greš plevel z rešetom presejati, strmel boč, koliko izpade skozi rešeto zraven prahu tudi drobnega plevelnatega zrnja. Ako ima tak prostor količkaj razpoklin v tleh ali ob strani, lahko je, da tak drobiž zleze skozi in pride v gnoj. Seveda je ondi na mestu, kjer lahko zopet se razvija.

5. Ednako se spravlja v gnoj plevelno seme zraven krmjenja perutnine. Tej se za hrano po zimi shrani navadno bolj medlo zrnje, med katerim je največ plevelnega semena. To pa ko-koši znajo izbirati. Plevelno seme je namreč na-

vadno bolj grenko, zato pa rajše puste. Tako pa ob čedenju kurnjakov pride zraven gnoja to seme zopet na — gnoj in od tod na njivo.

Ednako je tudi slaba navada po nekod, da se perutnina krmi i po letu s takšnim plevelnatim zrnjem na dvorišču, pri — gnoju. Če drugo ne, deževje spere to vse v gnoj in zopet na — njivo. Sploh v tej reči ni dovolj paznih očes in pa ubogljivih rok!

6. Najbolj pa moramo zameriti onemu, ki kakor nalašč zaseja svoje njive s plevelom. In to je marsikateri nevedni in svojeglavi kmet, ki ima navado, ako manjka stelje, pobrati ves drobir, kjer že bode, na skednju, svilih in povsod, vse za — nasteljo. Moj Bog, tukaj se pa ni braniti plevelu! Naj bi se še toliko ruvalo in skrbelo za čedenje zrnja, z gnojem takšnim mora se postiljati gnezdo novemu! Takšnemu kmetu se lahko po pravici zapoje nar. pesem:

Po polji raste prapruta,
Po hiši skače lakota.

Da bi tega ne bilo, spisal sem nekoliko po svojih skušnjah o nadležnosti plevela in njega ne izrečenem množenju. Bog daj, da bi se ta bolj ukončeval, da bi mogel zopet zapeti:

Pšenica lepa, rumen klas,
Oh kak bom jedel štruklje jaz!

Pohorski.

Občinski redar in sluga

se namesti za občino trg Šmarje pri Jelšah. Dohodki so: letna plača 180 glid, vse pristojbine od okli cev in od odgona. Nastavljenec dobi novo popolno službeno uniformo ter vsako daljno leto 10 glid. za poplnevanje iste. Dostlužni slovenski orožniki imajo prednost pred drugimi prosilci. Prošnje, opremljene s pričevali dosedanjega službovanja, se sprejemajo do 20. t. m.

Občinski urad trg Šmarje, 5. sušca 1900.

(106) 2-1

Župan: Ferlinc.

Purgarjevo zemljišče

prav blizu farne cerkve pri Vojniku
prodaja (105) 1

Lovro Baš, notar v Celju.

(107) Oskrbnica

se išče za gospodarstvo z gostilno, 30 do 40 let stara, katera ima ljubezen do otrok in nekaj premoženja, slovensko in malo nemško govori. — Tudi ženitva je mogoča. Posestnik, vdovec, 40 let star; — vrednost posestva 8000 kron. Ponudbe na g. Hinko Moschet v Podčetrtku.

Slovenski kolesarji

pozor!

S 1. vinotokom 1899. l. prevzel sem zastopstvo in prodajo koles (bicyklov) naj-lavnejših trdk, osobito pa raz ečavam po jako nizkih cenah kolesa

„Meteor“ in „Elektra“

katera so z najnovejšimi in do sedaj od drugih tovarn še ne dosežnimi i najdbami dovršena. Obvesčam ob e em, da bodem s pričetkom prihodnje se zije imel v zalogi r-zven koles tudi vsa del. taistih, nadal e kolesne potrebščine kakor svetilke, zvonice, sesalke, lepilo, snažilno orodje i. t. d., ter da bodem preskrboval tudi popravila koles.

Kulantno postrežbo zajamčim in se priporočujem za mnogobrojna naročila.

Josip Širca
v Žalcu, Savinska dolina.

Vabilo

rednemu občnemu zboru

okrajne posojilnice v Ormožu

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bode vršil

v četrtek dne 22. marca 1900, ob 10. dopold.
v posojilnični pisarni.

DNEVNI RED:

(108) 1

1. Poročilo načelstva.
2. Por čilo nadzorništva o letnem računu.
3. Odob enje letnega računa.
4. Sklepanje o porabi čistega dobička.
5. Razni predlogi.

Pripomba: Ako bi ob zgoraj določeni u-i ne prišlo zadostno število zadržikov, da bi bil občen zbor sklepčen, vrši se ob 2. uri popoldne v smislu § 32. pravil drugi občen zbor, kateri je pri vsakem številu sklepčen.

Ormož, 2. marca 1900.

Načelstvo.

Spretnega pisarja

(109) 3-1

sprejme

notar *Detiček* v Celju.

GOSTILNO

blizu Celja

(96) 3-3 odda na račun ali v najem

Simon Kuketz, pivovarnar v Žalcu.

Trgovski učenec.

V trgovini **Karol Rayer** v Arclinu pri Vojniku se sprejme učenec z dobrimi šolskimi spričevali. (102) 2-2

Na debelo in drobno!

Slovenei pozor na narodno tordko!

Zahtevajte **nogavice, rokavice** in vse vrste pletenin iz

HRIBAR-jeve tovarne.

Glavna zaloga za Štajarsko

NARODNA TRGOVINA

KAROL VANIČ,

„Narodni dom“ **CELJE** „pri dobrem pastirju“.

Na debelo in drobno!

Prva kranjska tovarna testenin

Žnideršič & Valenčič

(351) 24-21

v Ilirski Bistrici

priporoča svoje izborne testenine, kot makarone, fideline, vrvice in različne vloge za juho velespo štovanemu občinstvu.

Prvi sijajni uspeh najinih izdelkov je ta, da se ni v našem okraju v treh letih toliko testenin zavžilo, kot najinih v teku enega meseca, kar jih izdelujeva.

Spoštovana gospodinja!

Sežite po tej jedi, katero pri nas s slastjo še oni zavživajo, kateri dosedaj o testeninah niti slišati niso hoteli.

Najine testenine se dobé v vseh boljših prodajalnicah jestvin; zanesljivo najine pa so le one, ki se prodajajo v zavojih po 1/2 kg z najino firmo.

Trgovcem pošiljava cenik zastonj in franko.

SIMON KUKEC-eva pivovarna

(60) 6-5

priporoča svojo

zalogo piva v Ptuj

Kaniža-predmestje št. 30

kjer se bode prodajalo priznano izborna pivo pivovarne

v Laškem trgu in sicer

v sodččkih in steklenicah.